

ИСТРАЖИВАЊЕ О УСТАНОВАМА ЗА ДЕЦУ, ОМЛАДИНУ И ОДРАСЛЕ ИЗ ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживања се спроводе на основу Уредбе о спровођењу појединих статистичких истраживања („Службени гласник РС“, бр. 110/2009), коју је донела Влада Републике Србије у складу са чл. 8. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009), као и Стратегијом развоја званичне статистике Републике Србије у периоду од 2009. до 2012. године („Сл. гласник РС“, бр. 7/2009).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Методолошка решења, стандарде (класификације, номенклатуре, дефиниције и друго) и обрасце неопходне за спровођење ових истраживања прописује Републички завод за статистику, према Годишњем плану статистичких истраживања који је од интереса за Републику Србију.

Циљ и садржај статистичког истраживања

Социјална заштита је организовано преузимање мера од стране друштва у циљу спречавања и отклањања последица стања у којима појединци и породице не могу да задовоље своје животне потребе.

Друштвене потребе за информацијама у овој области су велике не само за сагледавање достигнутог степена развоја већ и за преузимање конкретних акција, планирање и реализацију планова у области социјалне заштите.

Због природе појава које се прате у области социјалне заштите спроводи се седам статистичких истраживања у двогодишњој периодици, којима се прикупљају подаци о мрежи и врсти установа за смештај и збрињавање појединих категорија корисника, структури корисника према разним обележјима, кадровској опремљености установа за обављање социо-заштитне делатности и др.

Циљ истраживања о институционалном смештају деце и омладине јесте да се обезбеде подаци о деци смештеној у установе социјалне заштите према најважнијим обележјима као што су: број установа, број деце према полу, стање социјалне потребе, плаћање смештаја, професионални статус родитеља, школовање деце и др.

Циљ истраживања о институционалном смештају одраслих лица и професионалној рехабилитацији инвалида јесте обезбеђивање података о броју установа, полу корисника, годинама старости, начину плаћања, разлозима коришћења услуга установа социјалне заштите и др.

Циљ истраживања о центрима за социјални рад, као установама од посебног друштвеног интереса у области социјалне заштите, јесте прикупљање података о броју центара, функцијама и службама које има, запосленима према профилу и стручности. Подаци овог истраживања користе се за праћење и проучавање делатности центара и предлагање мера за унапређење рада центра.

Извештајне јединице, статистичке јединице

У статистици социјалне заштите која се бави институционалним смештајем деце, одраслих и инвалида извештајне јединице јесу установе социјалне заштите за смештај деце и омладине, одраслих и инвалида.

Обухват истраживања

Истраживања о установама за децу и омладину:

- „Извештај установа за децу и омладину без родитељског старања“ (С3-20)
- „Извештај установа за децу и омладину ометену у развоју“ (С3-30)
- „Извештај установа за васпитање деце и омладине“ (В3)

обухваћена су деца и омладина којима се обезбеђује прихватање, смештај, васпитање, воспитно-образовни рад у установама, све док су у стању одговарајуће социјалне потребе.

- **Истраживањем „Извештај завода за професионалну рехабилитацију“ (СЗ-40)** обухватају се установе које врше оспособљавање и запошљавање инвалидних лица и смештај. Корисници установа за професионалну рехабилитацију су запослени инвалиди и рехабилитанти.
- **Истраживањима за одрасла лица „Извештај прихватилишта за одрасле“ (СЗ-51) и „Извештај установа за смештај одраслих и старих лица“ (СЗ-52)** обухватају се одрасли којима се обезбеђује прихватање, привремени или трајни смештај и исхрана.
- **Истраживањем „Извештај центара за социјални рад“ (СЗ-61)** обухватају се сви важни подаци који се односе на рад и функционисање центара за социјални рад.

Метод, време и извори за прикупљање података

Органи за спровођење истраживања

Републички завод за статистику прописује методологију истраживања, израду адресара извештајних јединица, штампање образаца и других инструмената за спровођење истраживања. Извештајним јединицама достављају се обрасци у два примерака од којих се један попуњен враћа Републичком заводу за статистику Србије, а други извештајна јединица задржава у својој документацији. Извештајна јединица попуњен извештај доставља у року који је одређен Програмом статистичких истраживања, након чега се врши обрада и сумирање података. У Републичком заводу за статистику обавља се контрола обухвата, контрола тачности и потпуност података, рачунска и логичка контрола према јединственим критеријумима обрада податка и табелирање.

Подаци се исказују према стању на дан 31.12, а обухватају период од 01.01 до 31.12. односне године.

Обавеза заштите индивидуалних података

Подаци који су добијени од установа социјалне заштите представљају службену тајну, искључиво се користе у статистичке сврхе и не могу се објављивати нити стављати на располагање било ком кориснику. Подаци се агрегирају на одређеним класификационим нивоима и тек онда могу бити доступни корисницима у сумарном облику.

Списак и дефиниције основних обележја

Основна категорија социјалне заштите је она која представља преовлађујући поремаћај појединца, тј. његово основно стање социјалне потребе.

Домови за децу и омладину лишени родитељског старања обезбеђују смештај, исхрану, здравствену заштиту, негу у васпитање социјално незбринуте деце док она не буду трајно збринута у својој или другој породици, или другој установи.

Домови за децу и омладину ометену у психичком и физичком развоју обезбеђују смештај, негу, васпитно-образовни рад и радно оспособљавање под посебним условима.

Прихватилишта за васпитно запуштену децу и омладину обезбеђују прихватање и привремени смештај деце, испитивање степена и узрока васпитне запуштености, социјалних и породичних прилика и степена њиховог психичког и физичког развоја. Деца и омладина се из прихватилишта враћају својим породицама или упућују у заводе – домове за васпитно запуштену децу и омладину. У прихватилиштима се примају деца физички и психички здрава, а васпитно запуштена.

Заводи за професионалну рехабилитацију обезбеђују стручно оспособљавање и запошљавање лица са смањеним радним способностима, а могу и да се баве праћењем и проучавањем мера савремене рехабилитације и пружањем стручне помоћи у спровођењу професионалне рехабилитације инвалида.

Запослени инвалиди су инвалидна лица запослена у заводу за професионалну рехабилитацију.

Рехабилитанти су инвалидна лица која се налазе на оспособљавању и преквалификацији и могу бити лица из радног односа, али не запослена у заводима за рехабилитацију.

Прихватилишта за одрасла лица обезбеђују прихватање, привремени смештај и исхрану одраслих лица која се услед ванредних прилика (без материјалних средстава, без запослења због скитничарења и алкохолизма) налазе у стању социјалне потребе, а са циљем да се тим лицима обезбеди одговарајућа заштита.

Домови за збрињавање одраслих лица обезбеђују смештај, исхрану, негу и здравствену заштиту одраслих, старих, изнемоглих или инвалидних лица.

Центар за социјални рад је установа која спроводи социјалну заштиту, уз примену одговарајућих метода социјалног рада, прати и проучава проблеме у области социјалне заштите на територији једне или више општина, као и друге послове на основу закона и прописа из области социјалне заштите и породичног законодавства.

Ниво репрезентативности података

Подаци се публикују у Статистичком годишњаку Србије, Статистичком календару, ДевИнфо бази и статистичком билтену „Социјална заштита“.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Методологија спровођења статичких истраживања из области социјалне заштите јесте делимично усклађена са међународним захтевима и праксом израчунавања и приказивања индикатора из ове области. Доношењем одговарајућих закона из ове области омогућиће се ревизија свих истраживања и усаглашавање са међународним захтевима.

ОРГАНИЗАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У припреми и спровођењу истраживања учествују: Републички завод за статистику – Сектор статистике становништва и прикупљања података на терену – Група за статистику образовања и социјалне заштите, Сектор статистике за подручну јединицу за АП Војводину и подручна одељења.

Републички завод за статистику утврђује и израђује јединствене методолошке основе и инструменте за спровођење истраживања, припрема адресаре потребне за истраживање, припрема и штампа упитнике и дистрибуира их подручним одељењима.

Сектор статистике за подручну јединицу за АП Војводину прикупља обрасце од подручних одељења са подручја АП Војводине, обавља контролу обухвата, тачности и потпуности података, унос и исправку материјала.

Подручна одељења обављају дистрибуцију образаца извештајним јединицама са своје територије, прикупљају обрасце, обављају контролу обухвата, контролу тачности и потпуности података и исправне извештаје достављају РЗС-у на унос.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза рада

- **Припрема истраживања** – припрема и штампа упитника, ажурирање адресара и шифрарника – децембар.
- **Прикупљање података** – слање упитника подручним одељењима – јануар.
- **Пријем материјала** у подручним одељењима, контрола материјала и достава исправног материјала РЗС – фебруар – април.
- **Унос података, логичка и рачунска контрола** у Републичком заводу за статистику – мај.
- **Табелирање и израда резултата** – јун.
- **Израда билтена** „Социјална заштита“ – децембар.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Инструменти за спровођење истраживања јесу:

1. Списак општина по управним окрузима
2. Упитници

Публиковање резултата

Подаци се публикују у Статистичком годишњаку Србије, Статистичком календару, ДевИнфо бази и статистичком билтену „Социјална заштита“.

Контакт особа – Весна Јашовић Шурлан, локал 284.